

Udbytte af ”Innovationskraft” klyngeprogrammet 2021-2024

- Resultater af klyngesurvey 2022

1. "Innovationskraft" – Klyngeprogrammet 2021-2024 *(side 2-4)*
2. Sammenfatning *(side 5-7)*
3. Deltagere – virksomheder og videninstitutioner *(side 8-10)*
4. Tilfredshed, tilgængelighed og kendskab *(side 11-14)*
5. Kontakter, netværk og matchmaking *(side 15-16)*
6. Henvisninger og vejledning *(side 17-18)*
7. Virksomhedernes innovation og samarbejdsprojekter *(side 19-23)*
8. Virksomheders udbytte *(side 24-27)*
9. Videninstitutioners udbytte *(side 28-30)*
10. Fremtidige fokusområder *(side 31-32)*
11. Om analysen *(side 33-35)*

”Innovationskraft” – Klyngeprogrammet 2021-2024

Side 2

Foto: istock.com/vgajic

Uddannelses- og Forskningsstyrelsen og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse finansierer sammen det danske klyngeprogram "Innovationskraft 2021-2024". Klyngerne er facilitatorer af videndeling, netværk og samarbejdsprojekter om innovation mellem virksomheder, videninstitutioner, finansielle og offentlige aktører, iværksætttermiljøer og andre relevante aktører i hele økosystemet inden for deres respektive styrkeposition. Som led i samarbejdet er der etableret en evalueringsramme med henblik på planlægning af dataindsamling og udarbejdelse af analyser i hele programperioden. Det er besluttet, at der i 2022 og 2024 skal gennemføres survey-undersøgelser, der skal supplere de grundlæggende data om klyngernes deltagere og aktiviteter, der indsendes årligt.

Formålet med survey-undersøgelsen er at afdække deltagernes oplevede udbytte og forventede resultater ved at benytte klyngernes ydelser og aktiviteter med hensyn til videndeling, innovationssamarbejde, netværksdannelse mv. Derudover skal resultaterne fra undersøgelsen give en indikation af om der er behov for at tilpasse ydelser og aktiviteter i forhold til deltagernes nuværende og fremtidige behov.

I 2021 oplyste klyngerne, at de samlet har haft 7.895 unikke deltagere fordelt på forskellige organisationstyper i ind- og udland. Heraf var 6.139 danske private virksomheder. Derudover har der deltaget repræsentanter fra alle danske universiteter. Klyngerne har samlet afholdt 1.039 forskellige aktiviteter, herunder gennemført 112 samarbejdsprojekter under "innovationskraft-programmet" og understøttet 107 ansøgninger vedrørende forsknings-, udviklings- og innovationsfinansiering (FUI) med deltagelse af både private virksomheder, videninstitutioner og andre organisationer.

Survey-undersøgelsen er foretaget blandt et udsnit af deltagere fra danske virksomheder og videninstitutioner. Læs mere om den metodiske tilgang til undersøgelsen sidst i rapporten.

Deltagere:
7.895 unikke
deltagere

Heraf:

- 6.139 danske virksomheder
- 3.059 medlemmer
- 1.233 internationale deltagere

Aktiviteter:
1.039 forskellige
aktiviteter

- Faciliteret 112 "innovationskraft" samarbejdsprojekter
- Understøttet 107 FUI-ansøgninger, hvor 63 pct. har fået tilsagn
- 57 pct. af aktiviteterne er med deltagelse af videninstitutioner

Kilde: Klyngernes deltagelses- og aktivitetsregistreringer 2021

Hvad er en klynge og dens kerneopgave

I Danmark er der udpeget 13 landsdækkende viden- og erhvervsklynger inden for relevante erhvervs- og teknologiområder, som modtager offentlig finansiering under klyngeprogrammet "Innovationskraft: Danske klynger for viden og erhverv 2021-2024". Klyngerne forvalter derudover øvrige finansieringskilder, som fx EU-programmer, private fonde og andre erhvervsfremmeordninger. Erhvervs- og videnklyngerne består af et større antal beslægtede virksomheder, videninstitutioner og andre relevante aktører, som understøttes af en klyngeorganisation.

Formålet med klyngeprogrammet er at styrke innovationskraften i danske virksomheder inden for Danmarks stærkeste og mest lovende erhvervs- og teknologiområder og herigennem understøtte særligt SMV'ers produktivitet og konkurrenceevne. Det sker bl.a. gennem mindre samarbejdsprojekter og videnovertagelse mellem virksomheder, videninstitutioner og andre relevante aktører. Samarbejdsprojekter i regi af klyngerne har primært til formål at bidrage til virksomhedernes innovation, men kan også omhandle idégenerering, test af forskningsresultater, forprojekter ol.lign. Klyngernes sekretariater har dermed en central rolle ift. facilitering af partnerskabsdannelse, forventningsafstemning og gennemførelsen af samarbejdsprojekter.

Ud over egne aktiviteter har klyngerne en vigtig opgave i at samle de danske innovationsøkosystemer og understøtte den videre deltagelse i relevante danske- og internationale erhvervs- og innovationsprogrammer. Det sker via vejledning og match-making med henblik på at etablere partnerskaber der har til formål at søge midler til forskning, udvikling og innovationsaktiviteter ved danske- og internationale innovationsprogrammer.

Klyngeprogrammet har endvidere et særligt potentiale for at fremme løsninger på samfundsmæssige udfordringer og ved at bringe ny viden i anvendelse i danske virksomheder. Det er derfor en særskilt ambition, at klyngeprogrammet bidrager til en mere grøn og klimavenlig produktion i danske virksomheder samt omstillingen af brancher og erhverv. Se også mål og rammer for klyngeprogrammet sidst i analysen.

Sammenfatning

Foto: istock.com/Farknot_Architect

Stor tilfredshed med klyngernes udbud, tilgængelighed og relevans af aktiviteter

- Baseret på resultaterne af survey-undersøgelsen vurderes det overordnet set, at klyngerne er kommet godt fra land med konsolideringen af de nye organisationer, og at de tilbyder et relevant udbud af aktiviteter til klyngernes deltagere.
- Over tre fjerdedele af virksomheder og deltagere fra videninstitutioner angiver i høj eller nogen grad, at de alt i alt er tilfredse med klyngernes udbud af aktiviteter. Over to tredjedele svarer videre, at klyngernes aktiviteter er relevante og dækkende for deres behov, samt at klyngernes aktiviteter er let geografisk tilgængelige.

Klyngeaktiviteterne bidrager til virksomheders innovation og udviklingsprocesser

- Knap halvdelen af virksomhedsdeltagerne oplever at klyngeaktiviteterne i høj eller nogen grad bidrager til eller forventes i fremtiden at bidrage til den konkrete innovation, der foregår i virksomhederne i form af markedsintroduktion eller implementering af nye eller væsentligt forbedrede produkter, services og processer. Det er særligt virksomheder, der indgår i samarbejdsprojekter, der oplever at få et innovationsudbytte, herunder indenfor bæredygtighed og grøn omstilling.
- Det kan samlet set konstateres, at der er flere virksomheder, der oplever, at de får et konkret innovationsudbytte end det har været tilfældet i tidligere undersøgelser af *'virksomhedseffekter af klynger og netværk (2017)'*. Det vurderes dog, at virksomhedernes konkrete innovationsudbytte af klyngernes aktiviteter kan styrkes yderligere.
- Halvdelen af virksomhederne angiver endvidere, at klyngernes aktiviteter i høj eller nogen grad har bidraget til en styrkelse af deres interne udviklings- og innovationsprocesser samtidig med, at de oplever at få input til koncepter eller idéer, der kan føre til egen innovation på sigt.

- Virksomheder, der i forvejen er forsknings- og innovationsaktive, samt teknologiførende på markedet eller i deres branche, oplever generelt at få et større udbytte af klyngernes aktiviteter sammenlignet med virksomheder, der ikke er.

Deltagere og aktivering af SMV-målgruppen

- Klyngerne når ud til et bredt udsnit af danske virksomheder og videninstitutioner i hele landet og har formået at tiltrække både nye og mere erfarne virksomhedsdeltagere, der har deltaget i klyngeaktiviteter i flere år. SMV'er, der er programmets primære målgruppe, udgør 91 pct. af de deltagende virksomheder i klyngernes aktiviteter.
- Der er virksomhedsdeltagere fra alle regioner i landet omtrent på niveau med den generelle erhvervsdemografi i Danmark. Dette er med undtagelse af Region Sjælland hvor der er en underrepræsentation set ift. den generelle erhvervsdemografi. Der vurderes således at være et potentiale for at aktivere flere virksomheder fra Region Sjælland.
- Godt to tredjedele af deltagerne fra videninstitutioner kommer fra danske universiteter og knap en femtedel fra GTS-institutterne. Københavns Universitet er underrepræsenteret i klyngernes aktiviteter set ift. andelen af de samlede VIP-ansatte ved universiteterne, mens Aalborg Universitet og Syddansk Universitet er overrepræsenterede.
- Deltagere fra professionshøjskoler, erhvervsakademier, samt de maritime og kunstneriske uddannelsesinstitutioner udgør samlet lidt over 12 pct. af deltagerne. Deltagere fra professionshøjskoler og erhvervsakademier oplever samtidig at få et større udbytte af deltagelsen i aktiviteterne end deltagere fra bl.a. universiteter og GTS-institutter. Der forekommer således at være et potentiale ift. at tiltrække flere deltagere fra både professionshøjskoler og erhvervsakademierne.

Klyngerne understøtter relevante kontakter og netværk mellem deltagerne, samt henviser og vejleder om øvrige finansieringsmuligheder

- Klyngerne bidrager til deltagernes kontakt og netværksskabelse med andre og forskelligartede organisationer. Over fire ud af fem virksomheder og videninstitutionsdeltagere svarer, at deltagelsen i klyngernes aktiviteter har bidraget til relevante kontakter, netværk og match-making med andre organisationer.
- Både virksomheder og videninstitutioner prioriterer kontakt og netværk med private virksomheder højest. Kontakt til universiteter er prioriteret næsthøjest, mens kontakten til øvrige danske videregående uddannelsesinstitutioner er placeret på en femteplads. Omtrent halvdelen af virksomheder i samarbejdsprojekter angiver at have samarbejdet med en videninstitution, de ellers ikke ville have samarbejdet med. Klyngernes aktiviteter er således med til at understøtte både virksomhed-til-virksomhed (B2B) kontakt og netværk, samt kontaktskabelsen mellem virksomheder og videninstitutioner.
- Klyngerne har også en central rolle ift. at henvise og vejlede deltagerne om andre relevante ordninger i innovations- og erhvervsfremmesystemet, samt øvrige finansieringsmuligheder. Godt to tredjedele af både virksomheder og videninstitutioner oplever at have modtaget relevante henvisninger, information eller vejledning til brug af andre ordninger eller finansieringsmuligheder. Dette gælder særligt i forhold til Innovationsfondens ordninger, der er prioriteret højest for både virksomheder og videninstitutioner. Vækstfonden og de tværkommunale erhvervshuse er prioriteret hhv. næst- og tredjehøjest for virksomheder.
- Der vurderes dog at være et potentiale for at styrke klyngernes henvisning til øvrige aktører i erhvervsfremmesystemet, såvel som aktører på det private marked, idet f.eks. kun få af virksomhederne oplever at have fået relevant henvisning og vejledning om private rådgivere og investorer.

Klyngerne bidrager til videndeling på tværs af traditionelle brancheskel og fagområder

- Klyngerne har en særlig rolle ift. at understøtte tværfagligt samarbejde på tværs af traditionelle brancheskel og fagområder end dem virksomhederne traditionelt er tilknyttet. Halvdelen af virksomhederne og to tredjedele af videninstitutionerne angiver således, at klyngerne i høj eller nogen grad bidrager til tværfaglige indsigter i andre brancher og fagområder. Deltagerne fremhæver i den henseende bæredygtighed og grøn omstilling som et særligt fokusområde fremadrettet.
- Deltagerne fra videninstitutioner angiver også, at de særligt får et udbytte i form af mere erhvervsrelevant forskning og undervisning, samt at det giver mulighed for at afprøve forskning i praksis.
- Der er omvendt potentiale for, at klyngeaktiviteterne i højere grad bidrager til virksomhedernes arbejde med udvikling og brugen af ny teknologi og digitale løsninger, da kun lidt over en tredjedel af virksomhederne angiver, at de har opnået innovationsrelevant viden og kompetencer om hhv. forskningsresultater og ny teknologi, samt digitalisering og automatisering.

Deltagernes engagement i forhold til oplevet udbytte

- Det oplevede udbytte for både virksomheder og videninstitutioner er højere, desto flere deltagelser i aktiviteter og generel interaktion med klyngerne, deltagerne har. Virksomheder der har deltaget tre eller flere aktiviteter oplever særligt at få et udbytte ift. deres interne udviklings- og innovationsprocesser, samarbejde med eksterne, samt en generelt styrket konkurrenceevne sammenlignet med virksomheder, der kun har deltaget i en til to aktiviteter.
- Der er således alt andet lige potentiale for at øge det oplevede udbytte af klyngerne ved at engagere særligt virksomhedsdeltagere yderligere i hhv. flere faglige aktiviteter, samt længerevarende mere intense forløb i form af bl.a. samarbejdsprojekter.

Deltagere

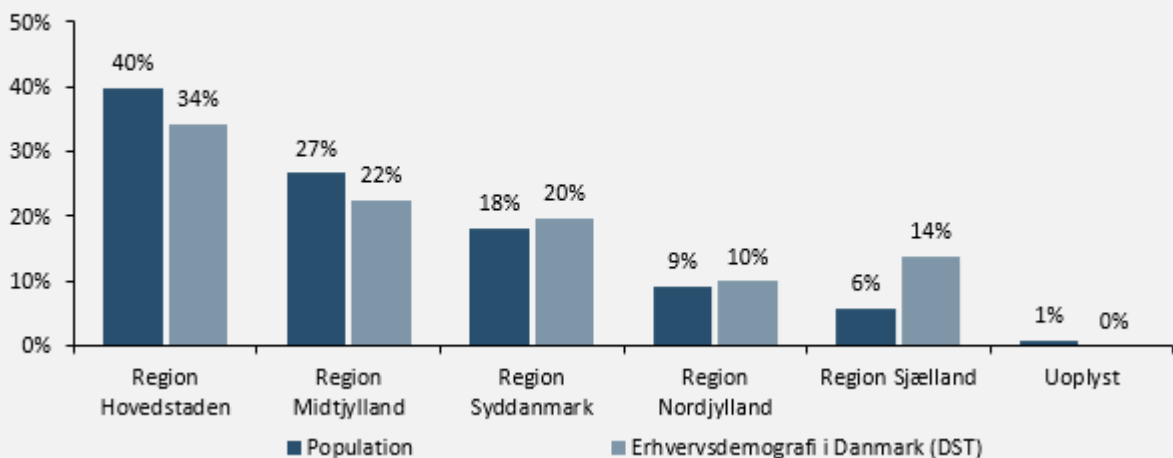
Foto: istock.com/gorodenkoff

De danske virksomhedsdeltagere kommer fra hele landet og er nogenlunde fordelt i henhold til den generelle erhvervsdemografi Danmark. De fleste virksomheder er repræsenteret i Region Hovedstaden og færrest i Region Nordjylland. Virksomheder fra Region Sjælland er underrepræsenteret i forhold til erhvervsdemografien, hvor der iflg. erhvervsstatistikken er 14 pct. af alle danske virksomheder, mens det er 6 pct. af de deltagende virksomheder i klyngernes aktiviteter, der har primært arbejdssted på Sjælland. Virksomhederne fordeler sig på samme måde som erhvervsdemografien, når der ses på virksomhedernes størrelse, da mindre virksomheder (0-49 ansatte) udgør hovedparten af deltagere, men virksomhederne er i gennemsnit større end danske virksomheder generelt. Når der ses på branchefordeling er det liberale, videnskabelige og tjenesteydelser (24 pct.), fremstillingsvirksomheder (22 pct.), samt information og kommunikation (21 pct.), der udgør de tre største branchesegmenter.

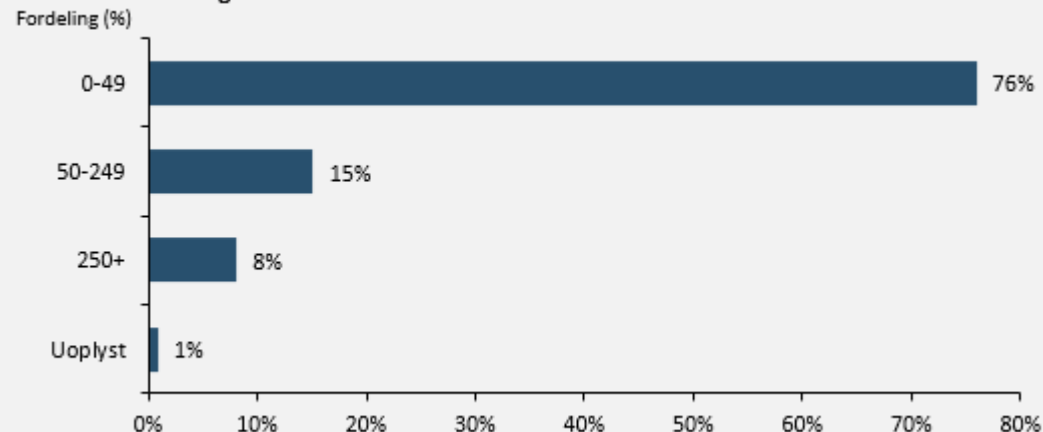
Resultaterne viser, at virksomheder der deltager i klyngeaktiviteter generelt er mere forsknings- og innovationsaktive end danske virksomheder generelt. 69 pct. af virksomhedsdeltagerne angiver, at de i høj eller nogen grad har udgifter til egen forskning, udvikling og innovation og 66 pct. samarbejder med eksterne. 61 pct. af virksomhederne angiver, at de er teknologiførende, dvs. virksomheden udvikler eller anvender ny teknologi, der er på forkant af deres marked eller branchen. Ifølge Danmarks Statistik var 48 pct. af de danske virksomheder innovative i 2020 (DST – Innovation i erhvervslivet).

Virksomhedsdeltagere på region ift. erhvervsdemografien i DK

Kilde: DST – Generel firmastatistik (GF6)

Virksomhedsdeltagernes antal ansatte

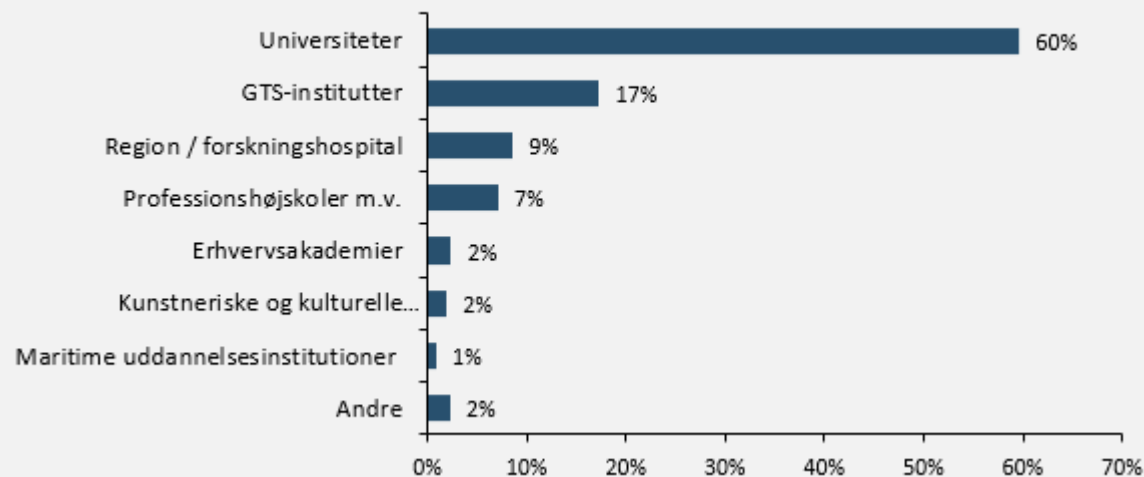

Hovedparten af deltagerne fra videninstitutioner er tilknyttet universiteterne (60 pct.), GTS-institutterne (17 pct.) og regionerne, herunder forskningshospitaller (9 pct.). Fra universiteterne kommer størstedelen af deltagerne fra Aalborg Universitet (23 pct.), Aarhus Universitet (18 pct.) og Danmarks Tekniske Universitet (18 pct.).

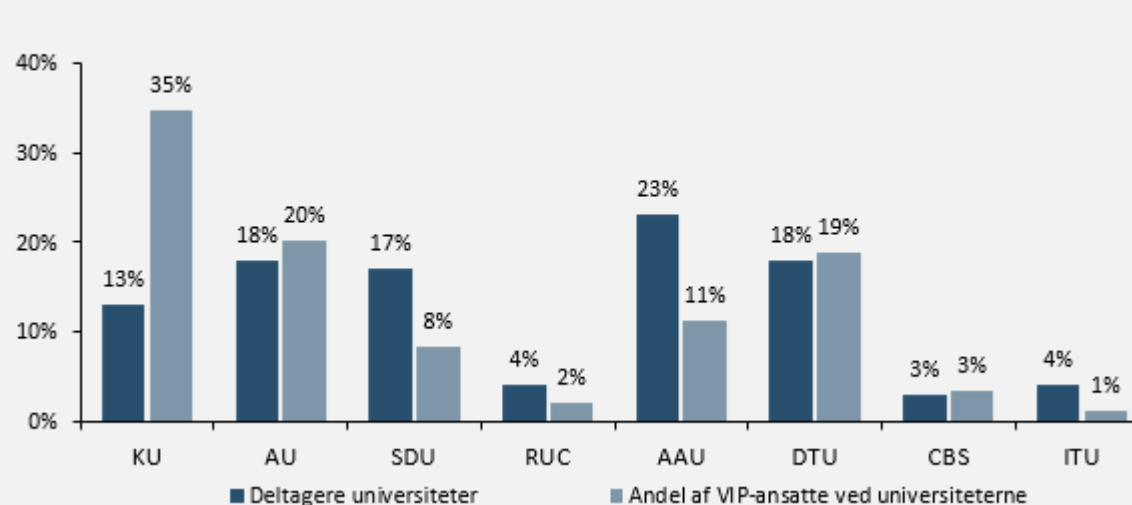
Aalborg Universitet og Syddansk Universitet udgør hhv. 11 og 8 pct. af det samlede videnskabelige personale (VIP-ansatte) på universiteterne og er således overrepræsenteret ift. deres andel af det samlede VIP personale blandt universiteterne. Københavns Universitets er omvendt underrepræsenteret, eftersom KU udgør 35 pct. af universiteternes samlede VIP-ansatte og 13 pct. af videninstitutionsdeltagerne fra universiteter. En mindre del af videninstitutionsdeltagerne kommer fra henholdsvis Roskilde Universitet (4 pct.), IT-Universitetet (4 pct.) og Copenhagen Business School (3 pct.). Dette er nogenlunde på niveau med universiteternes andel af det videnskabelige personale.

Professionshøjskoler og erhvervsakademier udgør samlet 9 pct. af deltagerne, mens de kunstneriske og maritime uddannelsesinstitutioner udgør samlet ca. 3 pct. af klyngernes videninstitutionsdeltagere.

Institutionstilknytning ift. deltagere fra videninstitutioner
Fordeling (%)

Universitetsdeltagere ift. andel af samlede VIP-ansatte
Fordeling (%)

Kilde: DST – Forskning og udvikling i den offentlige sektor (FOUOFF06)

Tilfredshed, tilgængelighed og kendskab

Side 11

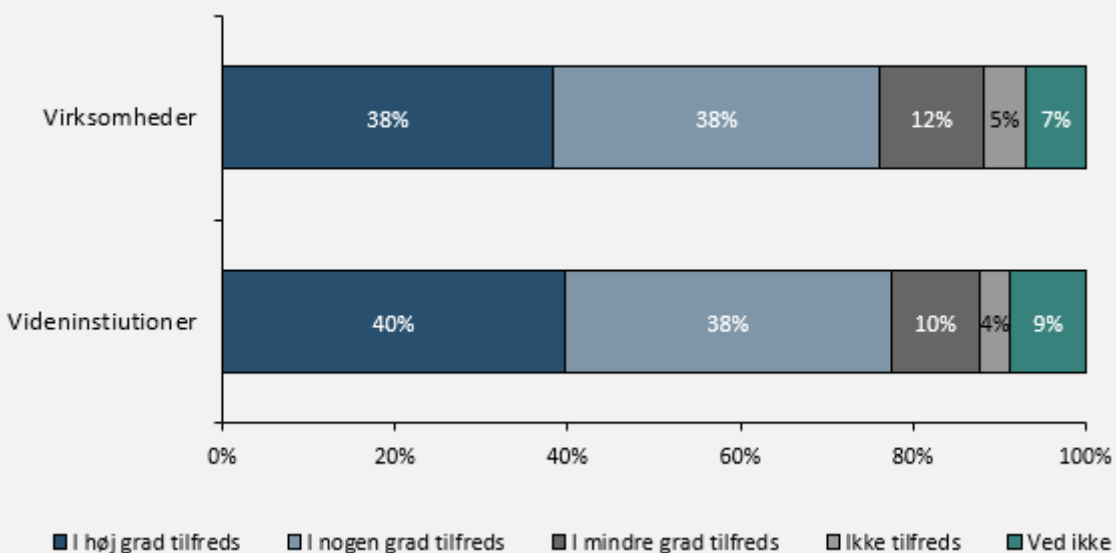
Foto: istock.com/Biserka Stojanovic

Der er generelt en høj grad af tilfredshed med klyngernes udbud af aktiviteter blandt virksomheder og videninstitutioner, hvor hhv. 76 pct. og 78 pct. svarer, at de i høj eller nogen grad er tilfredse. Resultaterne viser omvendt, at hhv. 17 og 14 pct. af både virksomhedsdeltagerne og videninstitutionsdeltagerne i mindre grad eller slet ikke er tilfredse med klyngernes aktiviteter. 69 pct. af svarer samtidig, at klyngeaktiviteterne er relevante og dækkende for både virksomhedsdeltageres videninstitutionernes behov. Godt 5 pct. svarer, at aktiviteterne slet ikke er relevante eller dækkende. Resultaterne er derfor udtryk for, at der fortsat er potentiale for at justere og målrette udbuddet af aktiviteter yderligere på trods af generel stor tilfredshed.

Hovedparten af deltagerne oplever, at klyngernes aktiviteter er effektivt organiserede og overskuelige for både virksomheder (71 pct.) og videninstitutioner (69 pct.). Herudover opleves klyngernes aktiviteter som nemt geografisk tilgængelige for hovedparten af deltagerne. Svarene ligger generelt lidt lavere, når der spørges ind til kendskabsgraden til klyngernes aktiviteter blandt mulige samarbejdspartnere for både virksomheder (58 pct.) og videninstitutioner (65 pct.). Det skyldes delvist også, at 21 pct. af deltagerne svarer ved ikke til spørgsmålet.

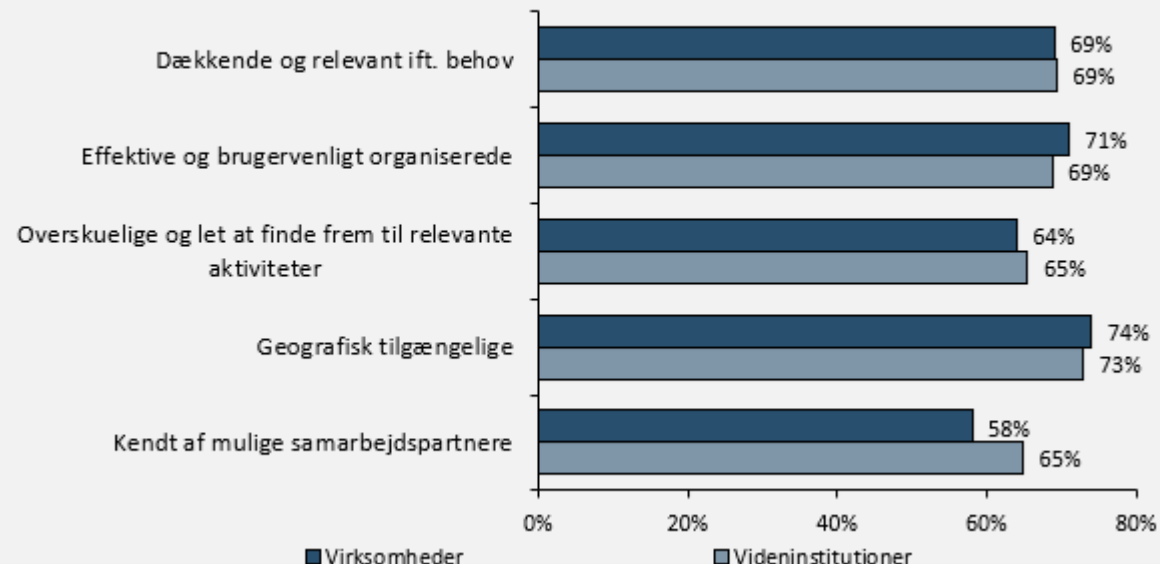
Samlet tilfredshed med udbuddet af aktiviteter

Fordeling (%)

Vurderes udbuddet af aktiviteter at være:

Fordeling "I høj og nogen grad" (%)

Virksomheders tilfredshed fordelt på størrelse og region

Tilfredshedsgrad blandt de små virksomheder sammenlignet med de store- og mellemstore virksomheder

De mellemstore virksomheder (50-249 ansatte) er mest tilfredse hvor 82 pct. svarer, at de i høj eller nogen grad er tilfredse med udbuddet af aktiviteter, mens det er 75 pct. af de store (250+ ansatte) og 77 pct. af de små (0-49 ansatte), der i overvejende grad er tilfredse.

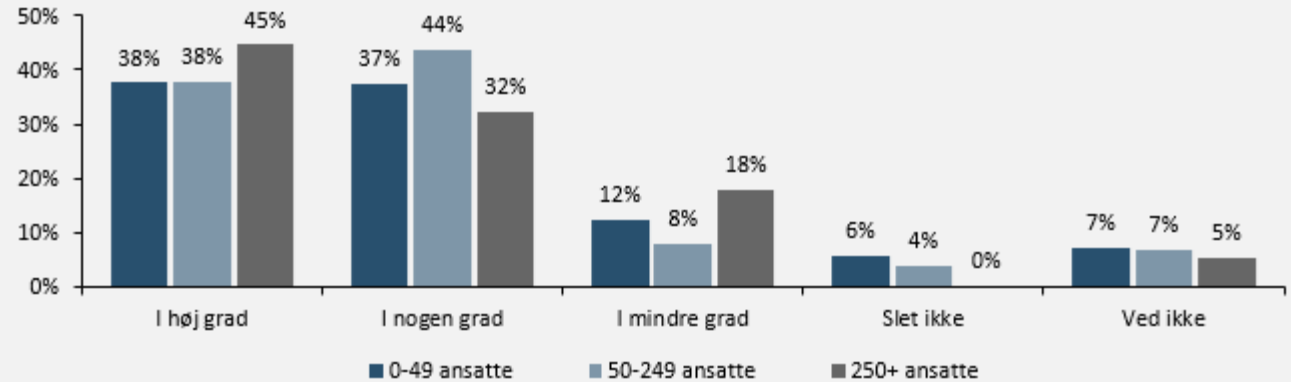
18 pct. af de små virksomheder svarer omvendt, at de i mindre grad eller slet ikke er tilfredse. Hertil er der flere virksomheder, der gennem de åbne besvarelser svarer, at aktiviteterne ikke i tilstrækkeligt grad tager højde for SMV'ers, herunder også mikrovirksomheder (0-9 ansatte) eller iværksætteres, behov og ressourcer.

Mindre tilfredshed blandt virksomheder i Region Hovedstaden end de øvrige regioner

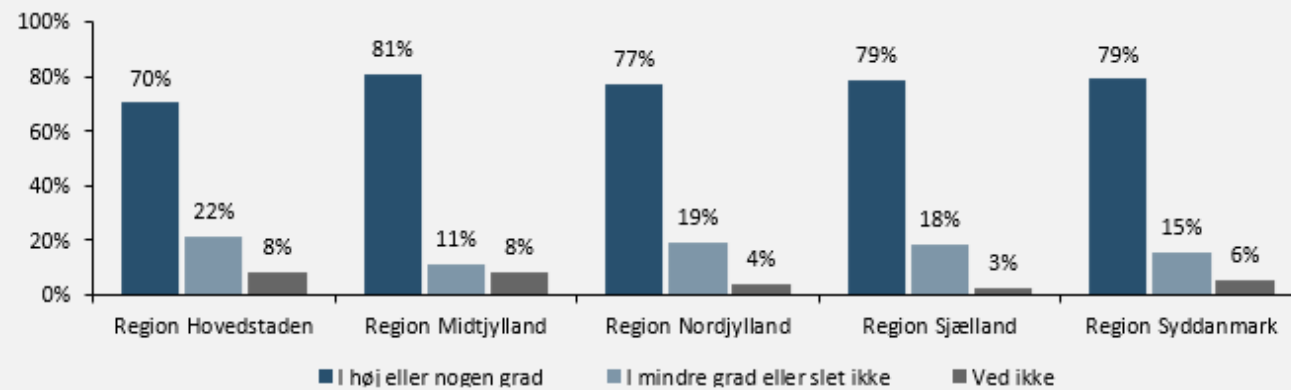
Når man ser på virksomhedsdeltagernes tilfredshed med udbuddet aktiviteter fordelt på regioner, så viser resultaterne, at de ligger på nogenlunde samme niveau i hhv. Region Midtjylland (81 pct.), Region Sjælland og Syddanmark (79 pct.) og Region Nordjylland (77 pct.).

Resultaterne viser derimod, at tilfredsheden er lavest blandt virksomheder fra Region Hovedstaden (70 pct.). Der er omtrent en ligeså stor andel af virksomheder, der er i mindre grad eller slet ikke er tilfredse med udbuddet af aktiviteter i Region Nordjylland og Region Sjælland (hhv. 19 pct. og 18 pct.), som i Region Hovedstaden.

Tilfredshed med udbuddet af aktiviteter ift. virksomhedsstørrelse
Fordeling (%)

Tilfredshed med udbuddet af aktiviteter ift. region
Fordeling "I høj eller nogen grad / I mindre grad eller slet ikke" (%)

Virksomhedernes erfaringer med deltagelse i klynge- og netværksaktiviteter

Knap halvdelen af virksomhedsdeltagerne er begyndt deres deltagelse i klyngeaktiviteter over de seneste 2 år (46 pct.). Lidt over en fjerdedel af virksomhederne har deltaget i klynge og netværksaktiviteter i mere end 5 år (28 pct.). Resultaterne indikerer, at klyngerne har formået at rekruttere nye virksomheder til klyngeindsatsen og samtidig fastholde de erfarne deltagere.

Videninstitutionernes erfaringer med deltagelse i klynge- og netværksaktiviteter

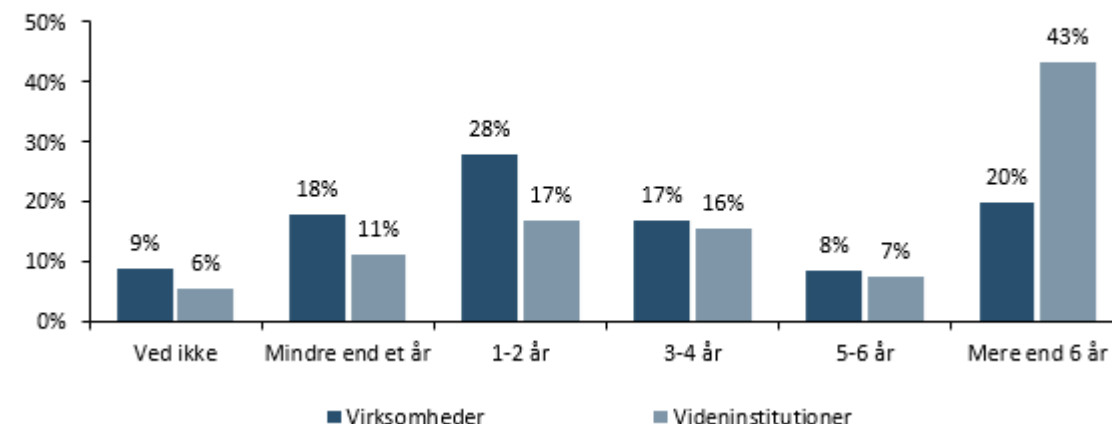
Sammenlignet med virksomhederne har deltagere fra videninstitutioner generelt deltaget i klynge og netværksaktiviteter i længere tid (66 pct. i 3 år eller mere), mens lidt over en fjerdedel af deltagerne er begyndt at deltage i klyngernes aktiviteter over de seneste 2 år (28 pct.). Det er således to tredjedele af deltagerne fra videninstitutioner der er aktive i de nuværende klynger, som også har deltaget i de tidligere klynger og innovationsnetværk før konsolideringen af klyngeindsatsen.

Betydning af virksomhedernes erfaring med deltagelse i klynger ift. tilfredshed

Når der ses på virksomhedernes tilfredshed med klyngernes udbud af aktiviteter i forhold til virksomhedernes anciennitet ligger den generelt højt for både nye og erfarne deltagere. Omvendt svarer godt en femtedel af virksomhederne med mere end 3 års anciennitet, at de i mindre grad eller slet ikke er tilfredse med udbuddet af klyngens aktiviteter. Det kan give anledning til overvejelser om der er et potentiale for at udvikle og tilpasse tilbuddet af klyngeaktiviteter målrettet de mere erfarne deltagere.

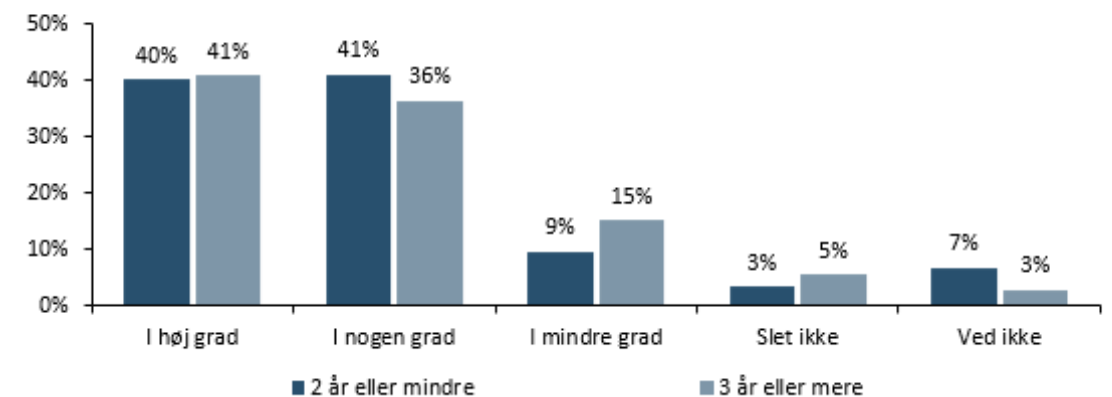
År med deltagelse i danske klynge- og netværksaktiviteter

Fordeling (%)

Virksomheders tilfredshed med udbuddet af aktiviteter ift. anciennitet

Fordeling (%)

Kontakt, match-making og netværk

Foto: istock.com/Delmaine Donson

Klyngernes understøttelse af kontakter, match-making eller netværk mellem organisationer

Hovedparten af respondenterne – 87 pct. af virksomheder og 82 pct. videninstitutioner - oplever, at deltagelsen i klyngernes aktiviteter har bidraget til relevante kontakter, match-making eller netværk med andre organisationer i høj, nogen eller mindre grad.

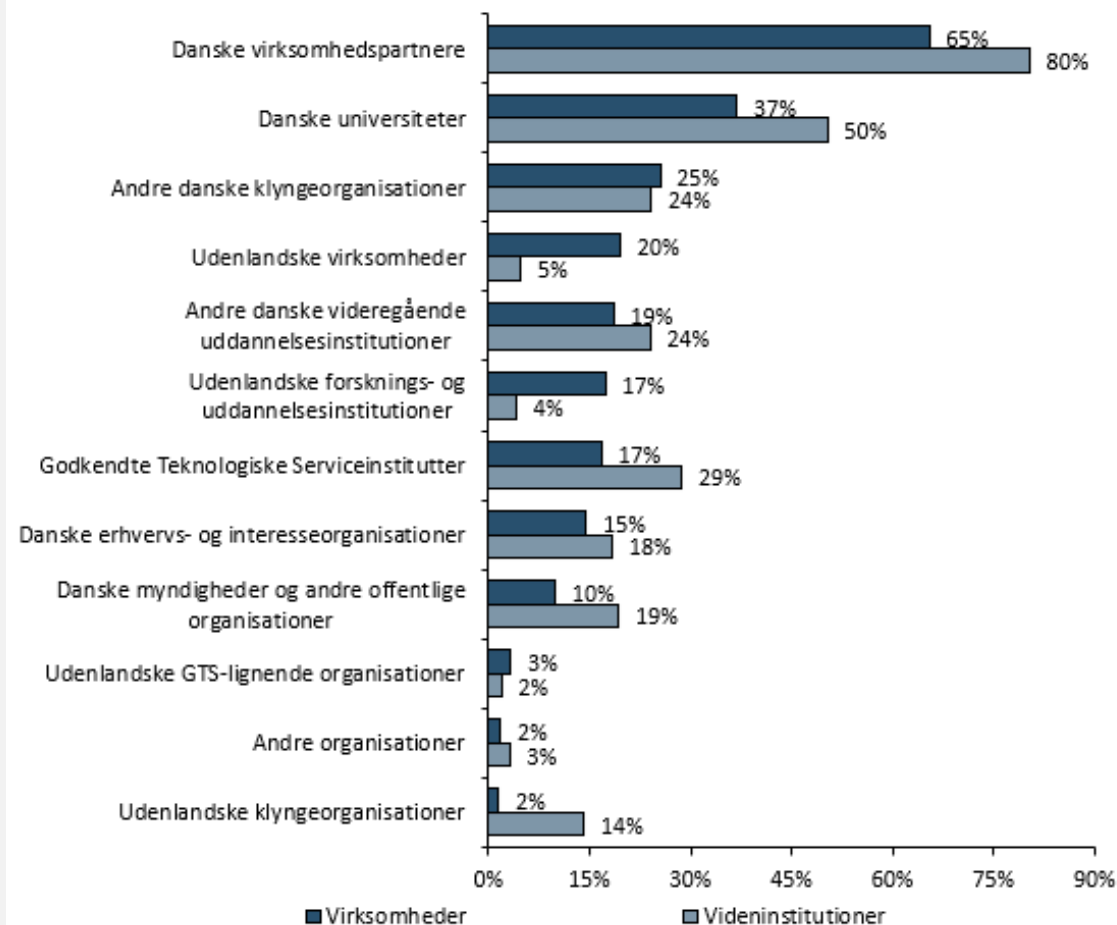
Respondenterne er samtidig blevet bedt om at prioritere de op til tre mest relevante organisationstyper deltagerne har skabt kontakt, matchet eller netværket med.

- Resultaterne viser, at det særligt er virksomhedspartnere, som hhv. virksomhedsdeltagere (65 pct.) og videninstitutionerne (80 pct.) prioriterer højest i forhold til relevante kontakter, match-making og netværk. Virksomhedsdeltagerne må derfor antages at efterspørge aktiviteter, der særligt understøtter B2B samarbejde mellem virksomheder.
- Både virksomheder (37 pct.) og videninstitutioner (50 pct.) prioriterer kontakt og netværk med danske universiteter næsthøjest. De øvrige videninstitutionstyper er lavere prioriteret
- Videninstitutionerne prioriterer i højere grad kontakt og netværk med GTS-institutterne (29 pct.) end virksomhederne (17 pct.).
- Virksomhedsdeltagerne finder det samtidig mere relevant at få skabt kontakt eller netværk med udenlandske virksomheder (20 pct.) og udenlandske uddannelsesinstitutioner (17 pct.) end det er for videninstitutionsdeltagerne.

Resultaterne viser alt i alt, at klyngerne bidrager til, at deres skabes mange forskelligartede forbindelser mellem både virksomheder (B2B), samt mellem virksomheder, videninstitutioner og øvrige organisationstyper.

Prioriterede kontakter, match-making eller netværk med andre organisationer

Fordeling (%)

Henvisninger og vejledning

Foto: istock.com/shapecharge

Relevante henvisninger og vejledning til andre ordninger og finansieringsmuligheder

Klyngerne skal kunne henvise og vejlede deltagerne om andre aktører eller ordninger i erhvervsfremme- og innovationssystemet, samt finansieringsmuligheder i ind og udland, som imødekommer deltagerens behov.

- Resultaterne viser at 58. pct. af både virksomhederne og deltagerne fra videninstitutioner svarer, at de har modtaget relevante henvisninger, information eller vejledning til brug af andre offentlige eller private finansieringsmuligheder i høj, nogen eller mindre grad (se bilag).

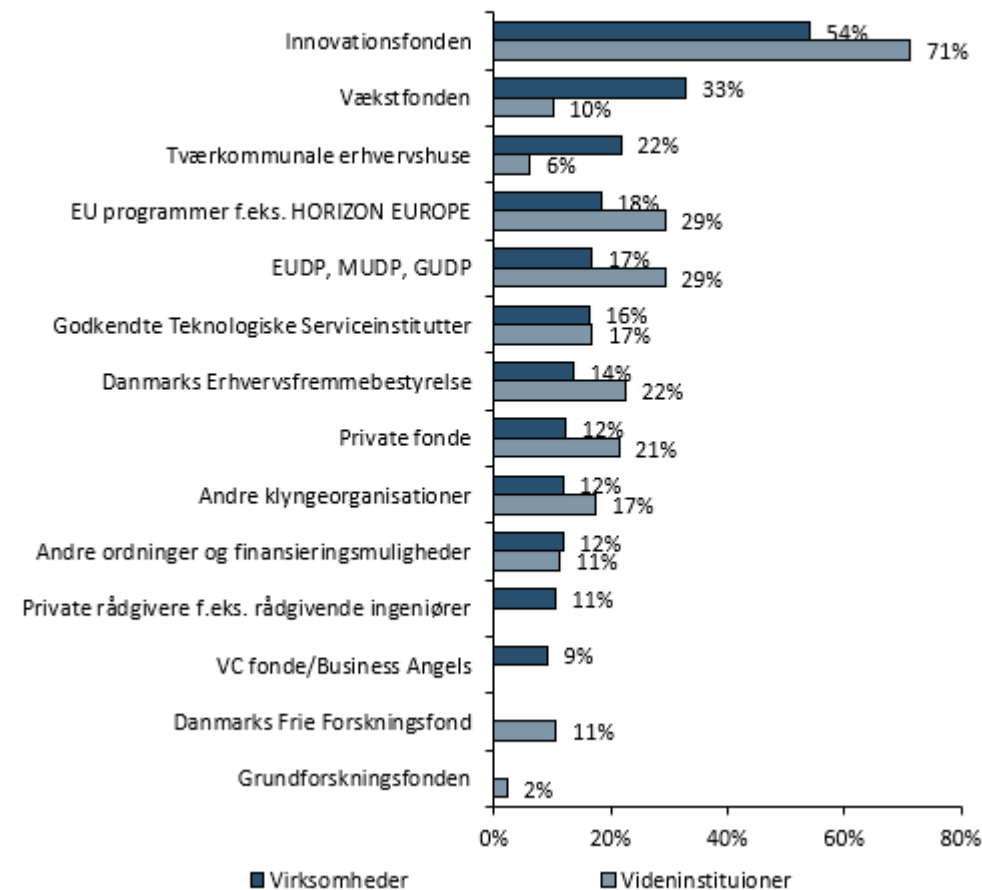
Respondenterne er blevet bedt om at prioritere de op til tre mest relevante ordninger eller finansieringsmuligheder klyngerne har henvist til eller vejledt om.

- Størstedelen af de relevante henvisninger og vejledning sker til Innovationsfondens ordninger for både virksomhedsdeltagere og videninstitutionsdeltagere. Innovationsfondens ordninger, er højere prioriteret blandt videninstitutioner med samlet 71 pct., mens det er 54 pct. af virksomhederne har peget på Innovationsfonden.
- Herudover har 33 pct. af virksomhedernes svaret at de modtaget relevante henvisninger eller vejledning til Vækstfonden* og 22 pct. de tværkommunale erhvervshuse. Virksomheder angiver i lavere grad, at de har modtaget relevante henvisninger eller vejledning til EU programmer, UDP'erne og GTS-institutter (18-16 pct.)
- Resultaterne indikerer, at virksomhederne især henvises videre til statslige finansieringsordninger med mulighed for blød- og hård kapital, hvilket ligger i naturlig forlængelse af den innovationsindsats som klyngerne tilbyder virksomhederne. Der kan dog gøres mere ift. henvisning og vejledning til aktører på det private marked, såsom rådgivere og investorer.

* Vækstfonden fusionerede ind i Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO) 1. april 2023

Prioritering af ordninger eller finansieringsmuligheder ift. vejledning og henvisning

Fordeling (%)

Virksomhedernes innovation og samarbejdsprojekter

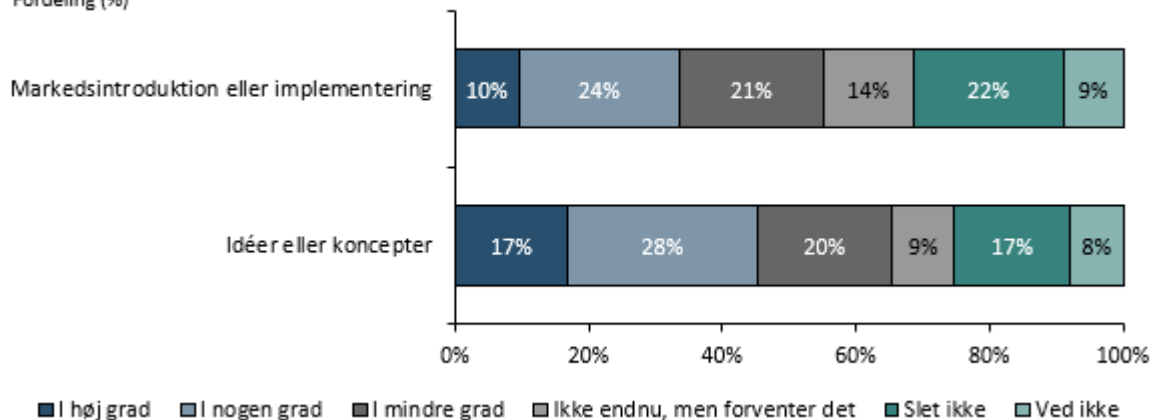
Side 19

Foto: istock.com/gorodenkoff

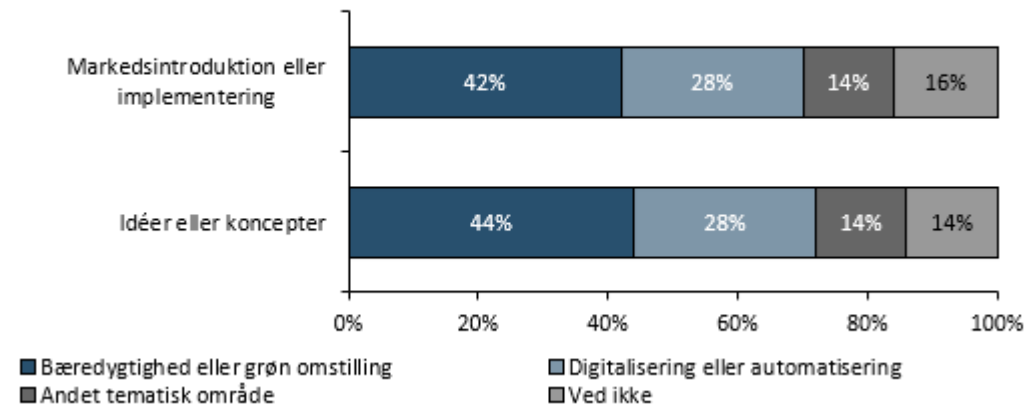
Innovation i form af nye eller væsentligt forbedrede produkter, services eller processer

Fordeling (%)

Innovation ift. fagligt tematisk område

Fordeling (%)

Klyngernes bidrag til virksomhedsdeltagernes innovation

45 pct. af virksomhederne svarer, at deres deltagelse i klyngens aktiviteter i høj eller nogen grad har bidraget til idéer eller koncepter, som kan føre til nye eller væsentligt forbedrede produkter, processer eller services. Yderligere 9 pct. forventer det i fremtiden.

34 pct. svarer, at deres klyngedeltagelse i høj eller nogen grad har bidraget til *markedsintroduktion eller- implementering* af nye eller væsentligt forbedrede produkter. Dette er et noget højere niveau end i tidligere undersøgelser af *'virksomhedseffekter af klynger og netværk (2017)'*, hvor cirka en fjerdedel af virksomhederne svarede, at de opnåede et konkret innovationsudbytte. Omvendt forventer 14 pct., at det sker i fremtiden i nærværende analyse, mens det var 29 pct. i 2017-undersøgelsen. Der gøres opmærksom på, at spørgsmål og svarmuligheder ikke er helt identiske mellem de to undersøgelser.

43 pct. af svarer omvendt, at de kun i mindre grad eller slet ikke har realiseret et konkret innovation i form af markedsintroduktion eller implementering, hvilket indikerer at der er plads til forbedring. Det er særligt virksomheder, der deltager i samarbejdsprojekter, der svarer, at de har opnået et innovationsudbytte (se også side 22).

42-44 pct. af virksomhedsdeltagerne angiver, at innovationen sker indenfor bæredygtighed og grøn omstilling, mens 28 pct. pct. svarer, at det er inden for digitalisering og automatisering, hvilket er to af klyngernes tværgående fokusområder.

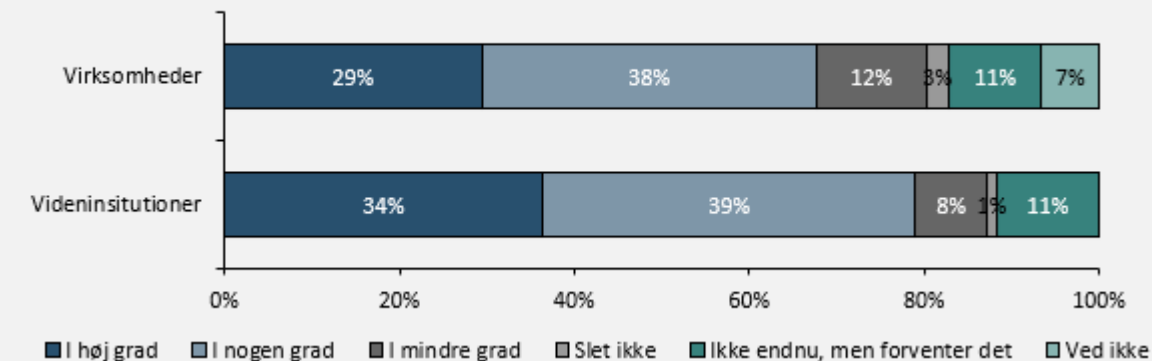
Samarbejdsprojekternes succesgrad

Klyngerne er med til at igangsætte og gennemføre samarbejdsprojekter mellem både virksomheder, videninstitutioner og øvrige aktører med særligt fokus på SMV'ers innovation. Se næste slide for en nærmere beskrivelse af klyngernes samarbejdsprojekter.

- 78 pct. virksomhederne svarer i høj eller nogen grad, eller forventer på sigt, at samarbejdsprojekterne er vellykkede i forhold til de opnåede resultater. Det samme gør sig gældende for 84 pct. af videninstitutionerne.
- 15 pct. af virksomheder svarer, at samarbejdsprojekter i mindre grad eller slet ikke er vellykkede. I de åbne besvarelser er det særligt SMV'er og iværksættere, der fremhæver, at projekterne ikke i tilstrækkelig grad er skræddersyet til deres behov, og at resultaterne ikke står mål med de ressourcer og medfinansiering, der skal lægges i projekterne. Herudover efterspørger enkelte deltagere bedre forventningsafstemning om bl.a. tidshorisont ift. projektgennemførelsen og slutproduktet.

Samarbejdsprojekterne er overordnet vellykket mht. opnåede resultater

Fordeling (%)

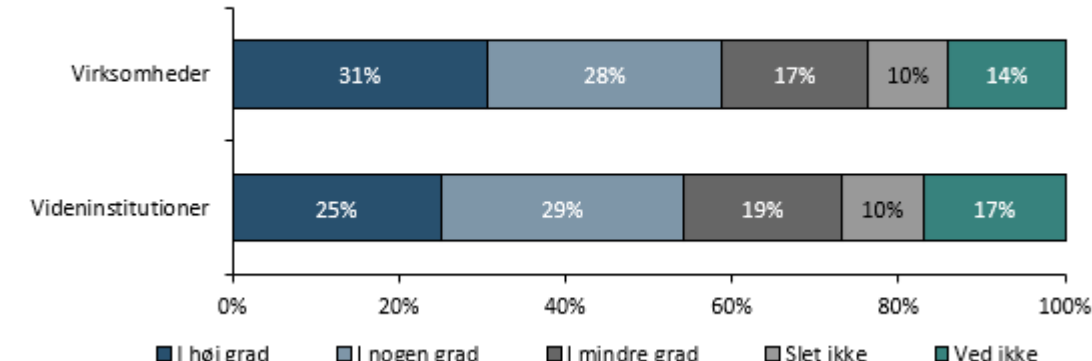

Klyngernes rolle i opstart og gennemførelse af samarbejdsprojekter

- 59 pct. af virksomhederne der har deltaget i samarbejdsprojekter angiver, at klyngerne i høj eller nogen grad har understøttet en effektiv proces i gennemførelsen af samarbejdsprojekter. 54 pct. af videninstitutionerne tilkendegiver det samme.
- 71 pct. af virksomheder og 64 pct. af videninstitutioner svarer, at sekretariaterne i høj eller nogen grad har understøttet en effektiv proces for etableringen af projekterne, bl.a. via den indledende partnerskabsdannelse (se bilag).
- I de åbne besvarelser fremhæves bl.a. forhold som administrative krav, ressourcer til forberedelse og mangel på kommunikation fra sekretariatets side, som nogle af begrundelserne for en negativ vurdering af sekretariaterne.
- Resultaterne skal ses i kontekst af, at klyngerne ikke altid indtager en central rolle ift. projektstyringen og gennemførelse af projekterne. 40 pct. af videninstitutioner og 20 pct. af virksomhederne angiver, at de har været projektledere, koordinatore eller medlem af styregrupper mv. (se bilag).

Sekretariatet har understøttet samarbejdsprojektets gennemførelse effektivt

Fordeling (%)

Deltagelse i samarbejdsprojekter ift. virksomhedernes innovation

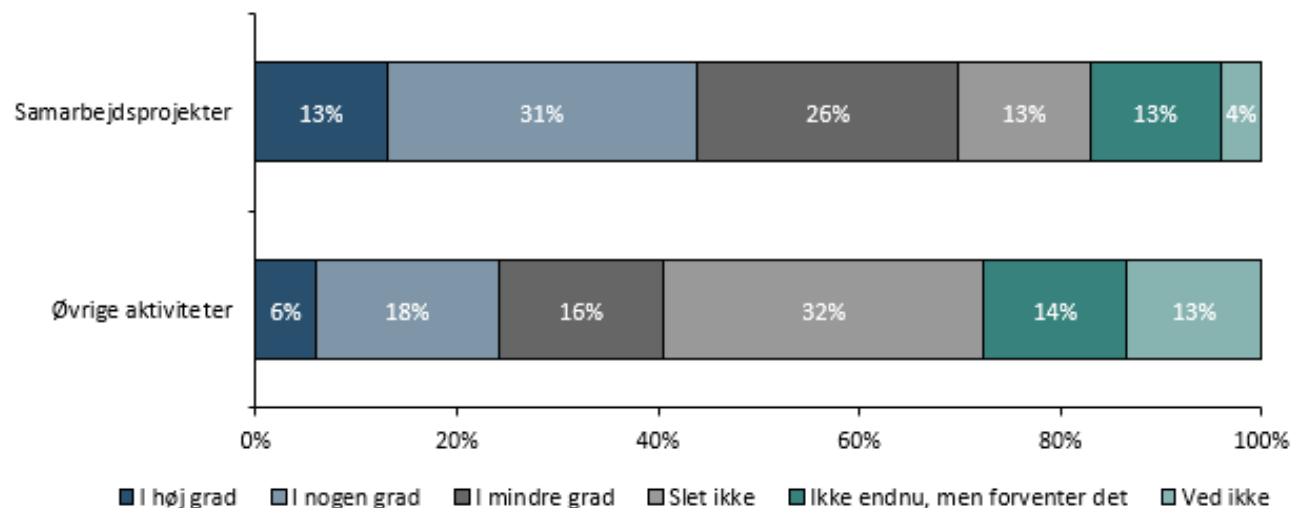
Virksomheder der deltager i klyngernes samarbejdsprojekter opnår et større innovationsudbytte i form af markedsintroduktion eller implementering af nye eller væsentligt forbedrede produkter, processer eller services sammenlignet med virksomheder, som har deltaget i øvrige klynge-aktiviteter.

- 44 pct. af de virksomheder, der har deltaget i et samarbejdsprojekt har svaret, at de i høj eller nogen grad har fået et konkret innovationsudbytte i form af implementering eller markedsintroduktion af et nyt eller væsentligt forbedret produkt, service eller proces.
- Til forskel herfra er angiver 24 pct. af virksomheder der har deltaget i øvrige aktiviteter, at de har fået et konkret innovationsudbytte.

Om klyngernes samarbejdsprojekter

En af klyngernes kerneopgaver er at igangsætte og gennemføre både større og mindre samarbejdsprojekter, herunder forprojekter og feasibility studies. Projekterne er dermed ofte et vigtigt skridt på vejen mod at realisere et større forsknings- og udviklingsprojekt med finansiering fra andre kilder. Samarbejdsprojekterne har særligt fokus på at understøtte virksomheders sammenspil og videnuudveksling med bl.a. andre virksomheder og videninstitutioner med henblik på at styrke innovation og vækstpotentialet i klyngernes målgruppe, herunder primært SMV'er, indenfor det pågældende erhvervs- og teknologiområde som klyngen dækker.

Virksomheders innovation ift. deltagelse i samarbejdsprojekter eller øvrige aktiviteter
Fordeling (%)

Nye samarbejdspartnere

Samarbejdsprojekterne bidrager til, at både virksomheder og videninstitutioner får nye samarbejdspartnere, de ellers ikke vil have samarbejdet med. Klyngernes samarbejdsprojekter er således en effektiv platform ift. at etablere nye samarbejdskonstellationer mellem både virksomheder, videninstitutioner og andre typer organisationer.

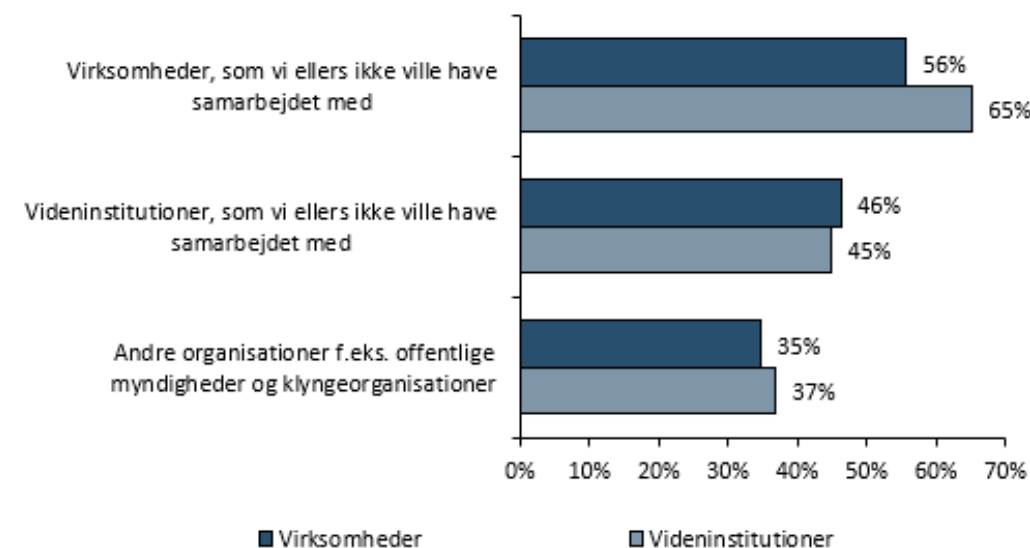
- Særligt videninstitutioner angiver, at de får mulighed for at samarbejde med virksomheder de ellers ikke ville have samarbejdet med (65 pct.). Over halvdelen af virksomheder (56 pct.) at de er blevet matchet med virksomhedspartnere de ellers ikke ville have samarbejdet
- Godt halvdelen af virksomheder (46 pct.) angiver, at de samarbejder med videninstitutioner de ellers ikke ville have samarbejdet med. Det samme gør sig gældende for videninstitutioner (45 pct.)

Forventninger til projektsamarbejdet

- Når der ses på deltagernes forventninger til projektsamarbejdet fremadrettet, svarer 71 pct. af virksomhederne og 75 pct. af deltagere fra videninstitutioner, at de forventer at fortsætte projekterne med eksisterende eller nye samarbejdspartnere (se bilag).
- 70 pct. af virksomheder og 76 pct. af videninstitutioner svarer samtidig, at de forventer, at samarbejdsprojekterne fører til nye samarbejdsprojekter med eksisterende eller nye samarbejdspartnere (se bilag).

Har i fået nye samarbejdspartnere i samarbejdsprojekter

Fordeling "Ja" (%)

Virksomheders udbytte

Foto: istock.com/AzmanJaka

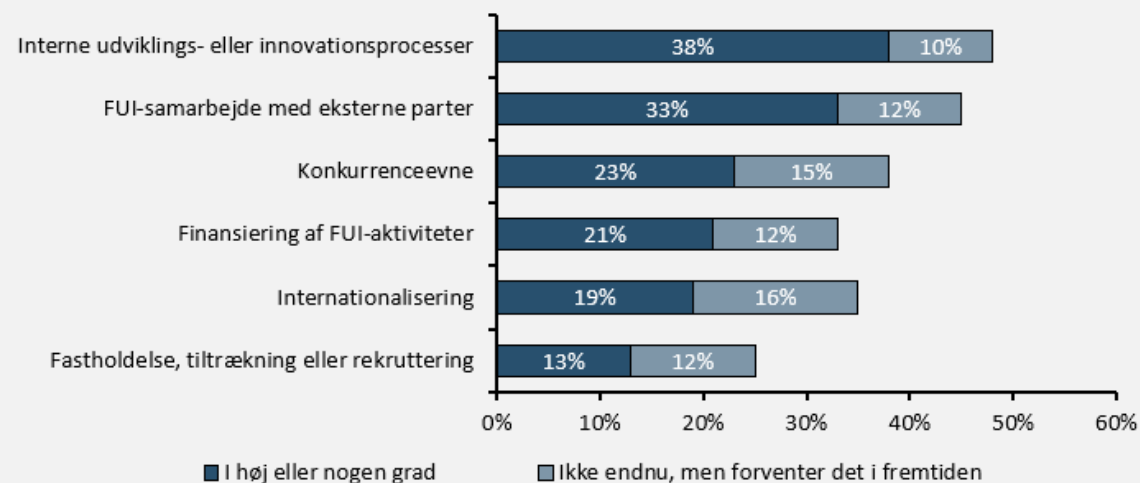

Virksomhedernes generelle udbytte ift. deltagelse i klyngernes aktiviteter

- 48 pct. af virksomhederne angiver i høj eller nogen grad, eller forventer i fremtiden, at de får styrket deres interne udviklings- og innovationsprocesser og 45 pct. at det styrker deres FUI-samarbejde med eksterne at deltage i klyngernes aktiviteter.
- 38 pct. angiver, at deltagelsen i klyngernes aktiviteter har eller forventes at føre til en styrket generel konkurrenceevne for virksomheden.
- Hhv. 33 pct. og 34 pct. angiver, at aktiviteterne har eller vil føre til finansiering af deres FUI-aktiviteter på sigt, samt internationalisering via adgang til nye markeder eller videmiljøer
- Få virksomheder angiver, at aktiviteterne har understøttet fastholdelse, tiltrækning eller rekruttering af medarbejdere. Dette skal ses i lyset af, at denne type aktiviteter ikke er en del af klyngernes kerneopgaver, men opstår som en konsekvens af de øvrige aktiviteter.

Har i fået et udbytte eller styrket følgende områder

Fordeling "I høj eller nogen grad / ikke endnu men forventer det i fremtiden" (%)

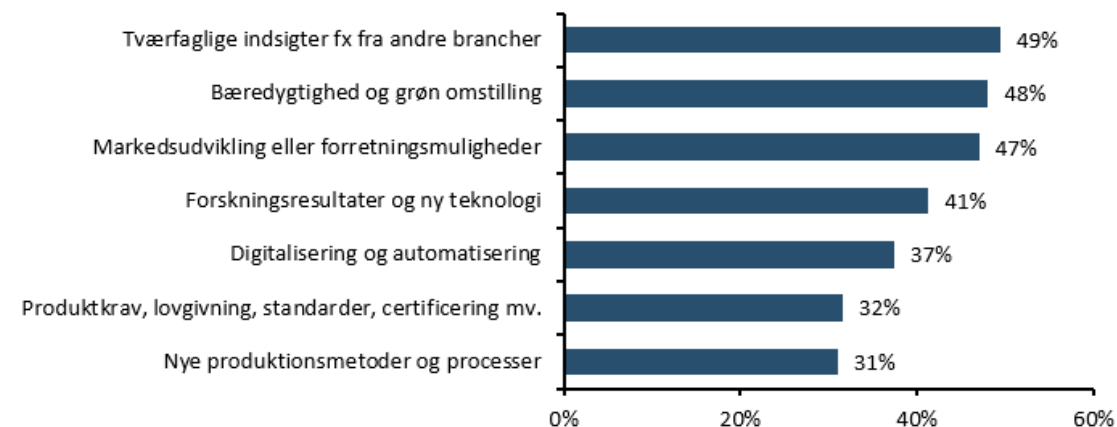

Udbytte ift. innovationsrelevant viden og kompetencer

- Omtrent halvdelen af virksomhederne angiver, at de i høj eller nogen grad har fået tværfaglige indsigter fra andre brancher eller fagområder (49 pct.), viden om bæredygtighed eller grøn omstilling (48 pct.), markedsudvikling eller forretningsmuligheder (47 pct.)
- Lidt færre angiver, at de har fået viden om forskningsresultater og nye teknologi (41 pct.), digitalisering og automatisering (37 pct.), produktkrav, lovgivning, standarder mv. (32 pct.), samt nye produktionsmetoder og processer (31 pct.)
- Af de åbne besvarelser fremgår det, at en række virksomheder efterspørger et større specifikt fagfokus, samt at der i højere grad tages højde for SMV og iværksætterperspektivet ift. tilrettelæggelse af klyngernes aktiviteter.

Har i fået innovationsrelevant viden eller kompetencer på følgende områder

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Virksomhedernes udbytte set ift. deres innovationskapaciteter (innovationsmodenhed)

Resultaterne viser, at virksomheder, der angiver de er innovationsmodne oplever at få størst udbytte af deltagelsen i klyngeaktiviteter på tværs af alle områder.

- 47 pct. af de innovationsmodne virksomheder har i høj eller nogen grad fået et udbytte, der relaterer sig til deres interne udviklings- eller innovationsprocesser og 33 pct. ift. FUI samarbejde med eksterne partnere og finansiering af FUI aktiviteter
- 31 pct. af de ikke-innovationsmodne virksomheder angiver, at de i høj eller nogen grad får et udbytte ift. deres interne udviklings- eller innovationsprocesser og kun hhv. 10 pct. ift. finansiering af FUI-aktiviteter og 13 pct. med hensyn til FUI-samarbejde med eksterne partnere.

Hvornår er en virksomhed innovationsmoden?

Innovationsmodne virksomheder er i denne analyse karakteriseret ved:

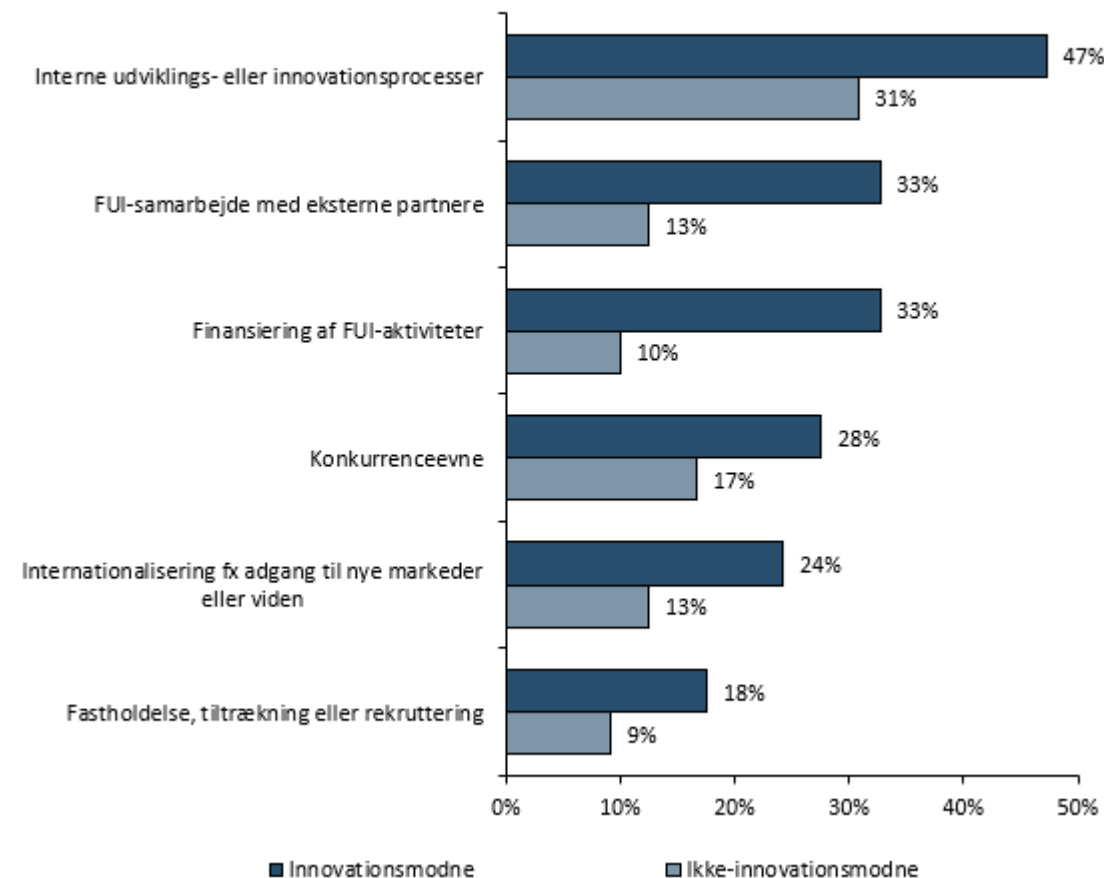
- Har udgifter til og/eller samarbejder med eksterne om forskning, udvikling eller innovation
- Er teknologiførende, dvs. virksomheden anvender eller udvikler ny teknologi, der er på forkant med markedet eller branchen

I figuren er det udelukkende virksomheder, der har svaret i høj eller nogen grad til alle tre parametre der medregnes som innovationsmodne og omvendt for de ikke-innovationsmodne.

Se mere om begrebet innovationsmodne virksomheder i *DFiR (2019) 'Innovationsmodne virksomheder (IMV'er) – en ny målgruppe for innovationsfremmeindsatsen'*

Udbytte set ift. virksomhedernes innovationskapacitet (innovationsmodenhed)

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Klyngernes udbytte i forhold til, hvor engagerede deltagerne er i klyngernes aktiviteter

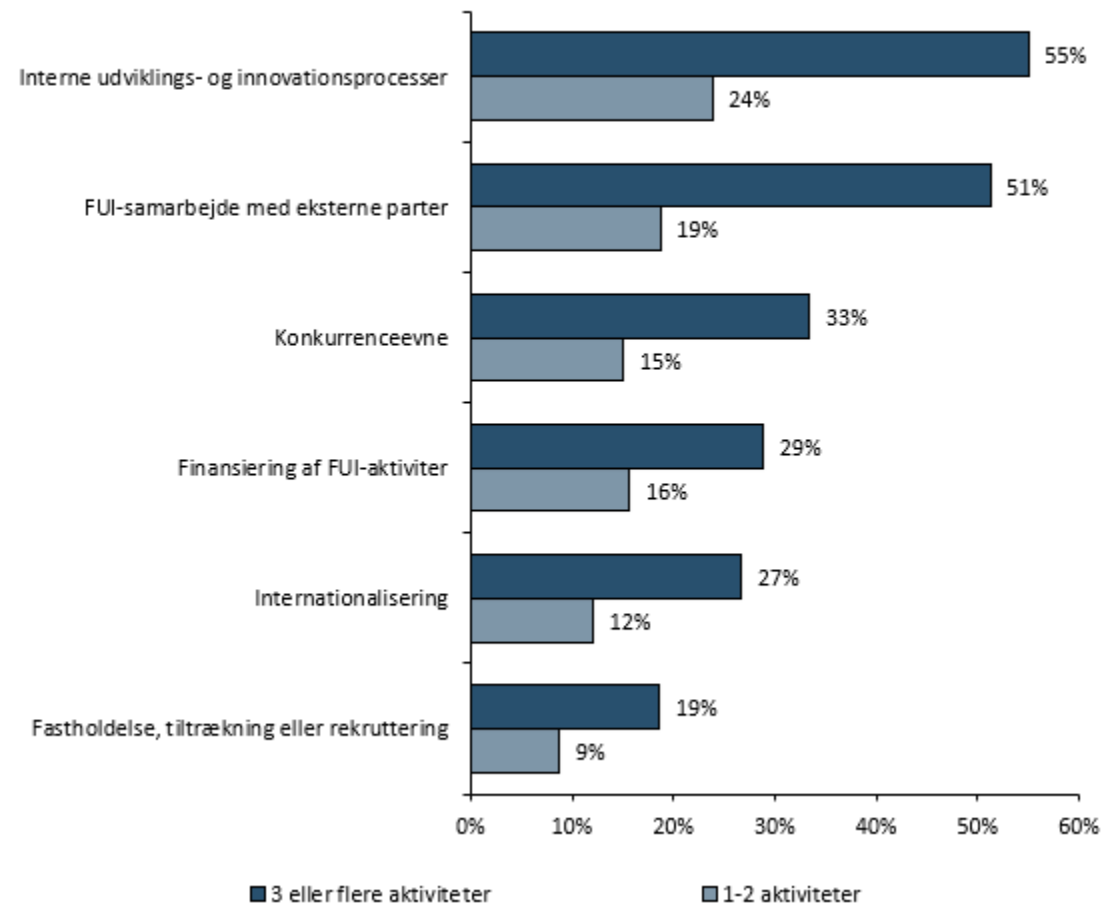
Det er undersøgt, hvilken betydning interaktionsgraden målt som deltagelse i forskellige aktiviteter har ift. virksomhedernes oplevede udbytte. Resultaterne viser, at virksomheder, der har deltaget i tre klyngeaktiviteter eller flere, oplever at få et væsentligt større udbytte sammenlignet med virksomheder, der kun har deltaget i en-to klyngeaktiviteter.

- Hhv. 55 og 51 pct. af virksomheder, der har deltaget i tre aktiviteter eller flere, angiver at de i høj eller nogen grad har opnået et udbytte i forhold til deres interne udviklings- eller innovationsprocesser, samt deres FUI-samarbejde med eksterne. Til sammenligning er det hhv. 24 og 19 pct. af virksomheder, der har deltaget i en-to aktiviteter, der angiver at have fået et udbytte ift. deres udviklings- og innovationsprocesser, samt FUI-samarbejde med eksterne.
- Der er også stor forskel ift. virksomheder der oplever, at deltagelsen i klyngernes aktiviteter styrker deres generelle konkurrenceevne bl.a. igennem produktivetsforbedringer, højere kvalitet af nye produkter og services. 33 pct. af virksomheder der har deltaget i over tre aktiviteter oplever at få et udbytte ift. deres generelle konkurrenceevne, mens det er 15 pct. af virksomheder der har deltaget i en-to aktiviteter.

Resultaterne viser samlet, at jo mere engagerede virksomhederne er i klyngens samlede aktivitetstilbud i form af deres deltagelse i netværks- og videndelingsarrangementer, match-making, og særligt samarbejdsprojekter, des større er udbyttet for den enkelte deltager.

Udbytte set ift. virksomhedernes deltagelse i engagement i aktiviteter (interaktionsgrad)

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Videninstitutioners udbytte

Side 28

Foto: istock.com/LuckyBusiness

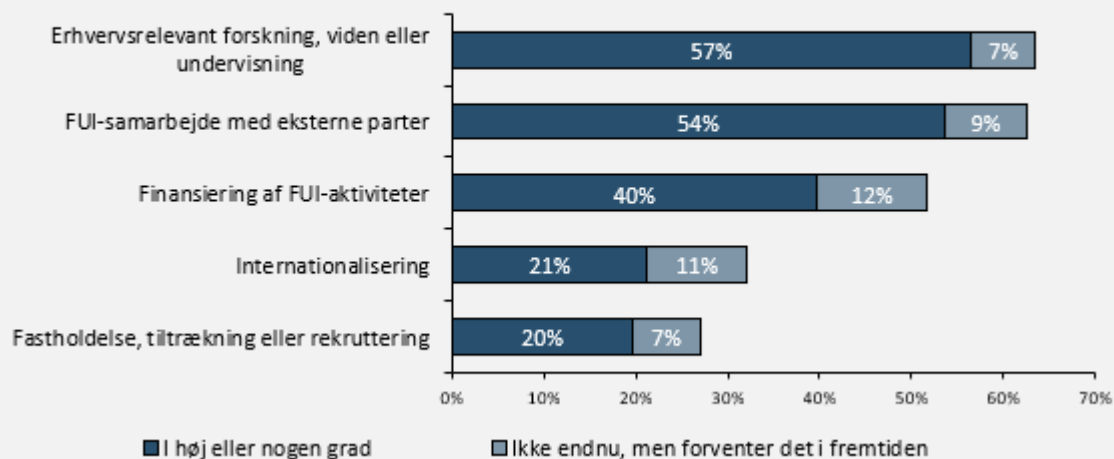

Videinstitutionernes generelle udbytte

- 64 pct. af videninstitutioner angiver i høj eller nogen grad, eller forventer i fremtiden at få et udbytte ift. erhvervsrelevant forskning, viden eller undervisning og 63 pct. ift. forsknings- og innovationssamarbejde med eksterne partner.
- 52 pct. angiver, at de har eller forventer at få et udbytte i forhold til finansiering af FUI-aktiviteter. Dette var tilsvarende 33 pct. af virksomhederne.
- Videninstitutionernes udbytte er lavest i forhold til internationalisering (32 pct.) og fastholdelse, tiltrækning og rekruttering (27 pct.).

Har i fået et udbytte eller styrket følgende områder

Fordeling "I høj eller nogen grad / ikke endnu, men i fremtiden" (%)

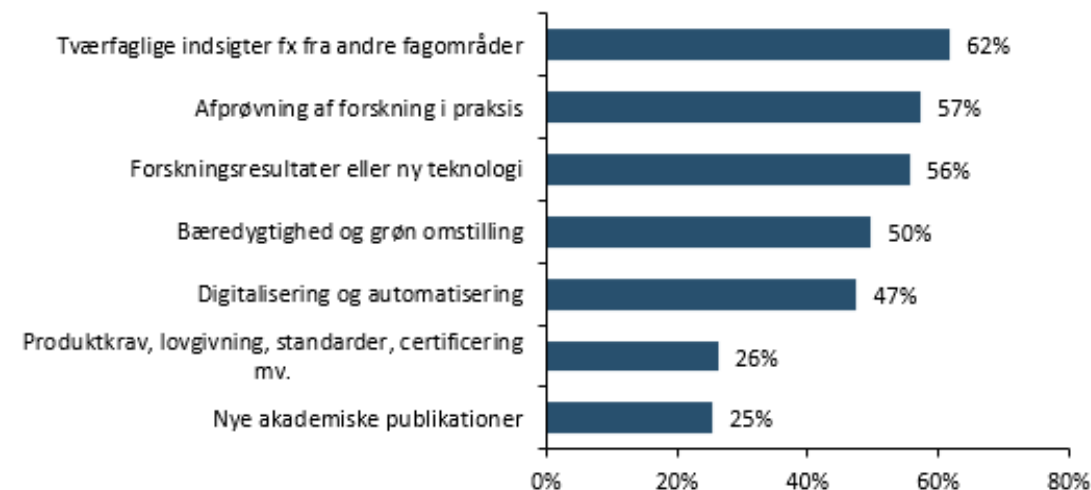

Udbytte i form af innovationsrelevant viden og kompetencer

- 62 pct. af videninstitutionerne har i høj eller nogen grad fået tværfaglige indsigter fra andre fagområder og brancher og 56 pct. har fået viden om forskningsresultater og ny teknologi.
- Derudover svarer 57 pct. at deltagelsen i klyngens aktiviteter har gjort det muligt at afprøve forskning i praksis. Dette afspejler sig også i, at videninstitutionerne prioriterer kontakten og netværk til virksomheder højt.
- Videninstitutionerne finder i mindre grad, at de får relevant viden til brug for akademiske publikationer (25 pct.), samt vedrørende produktkrav, lovgivning og verificering (26 pct.).

Har i fået innovationsrelevant viden eller kompetencer på følgende områder

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Videninstitutionernes udbytte opdelt på institutionstyper

Universiteter

- 59 pct. af deltagerne fra universiteterne angiver, at de i høj eller nogen grad får udbytte af klyngernes aktiviteter ift. tværfaglige indsigter, 52 pct. ift. afprøvning af forskning i praksis og 49 pct. ift. forskningsresultater eller ny teknologi.
- Det er 30 pct. af universitetsdeltagerne der har opnået et udbytte i forhold til nye akademiske publikationer via deres deltagelse i klyngernes aktiviteter, hvilket tyder på, at hovedfokus i aktiviteterne er praksisorienterede.
- Generelt er universitetsdeltagere mindre positive i forhold til det oplevede udbytte end deltagere fra andre videninstitutioner.

GTS-institutter

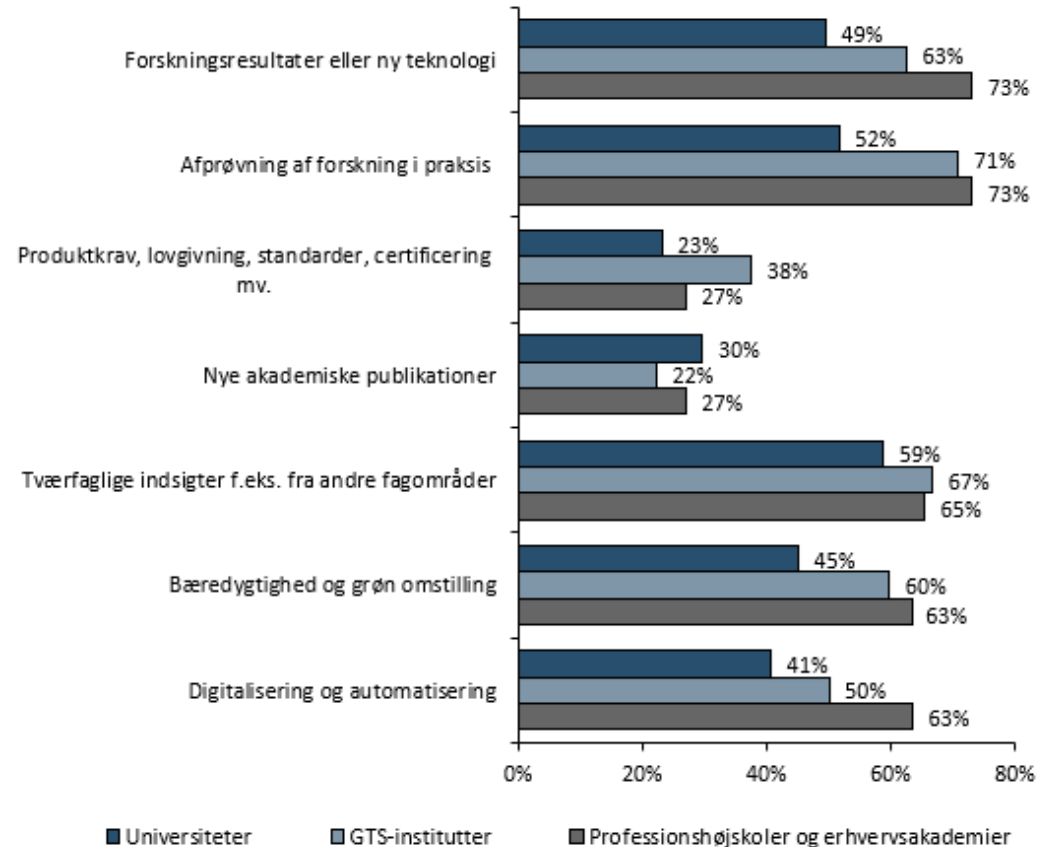
- 71 pct. af GTS-institutterne får et udbytte af aktiviteter inden for afprøvning af forskning i praksis, 67 pct. ift. tværfaglige indsigter og 63 med hensyn til viden om forskningsresultater eller ny teknologi (63 pct.).
- GTS-institutterne får et større udbytte i forhold til viden om produktkrav, lovgivning, standard og certificering set i forhold til deltagere fra andre videninstitutioner, hvilket også er en del af institutternes kerneopgaver

Professionshøjskoler og erhvervsakademier

- Deltagere fra professionshøjskolerne og erhvervsakademier får størst udbytte inden for afprøvning af forskning i praksis (73 pct.), forskningsresultater eller ny teknologi (73 pct.), og tværfaglige indsigter fra andre fagområder (65 pct.).
- Professionshøjskolerne og erhvervsakademierne er generelt mere positive i deres vurdering af udbyttet på tværs af de fleste områder i forhold til universiteterne og GTS-institutterne.

Udbytte ift. innovationsrelevant viden og kompetencer opdelt på institutioner

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Fremtidige fokusområder

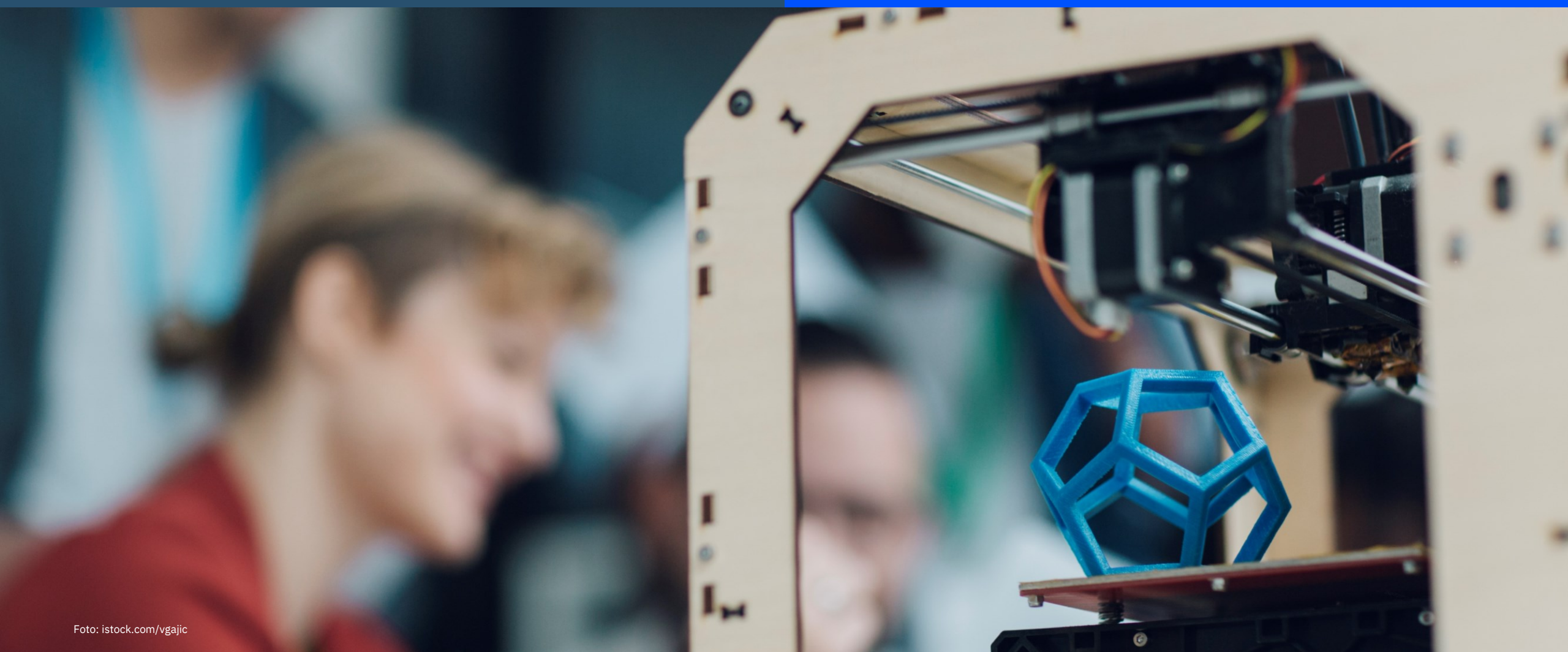

Foto: istock.com/vgajic

Fokusområder i fremtiden

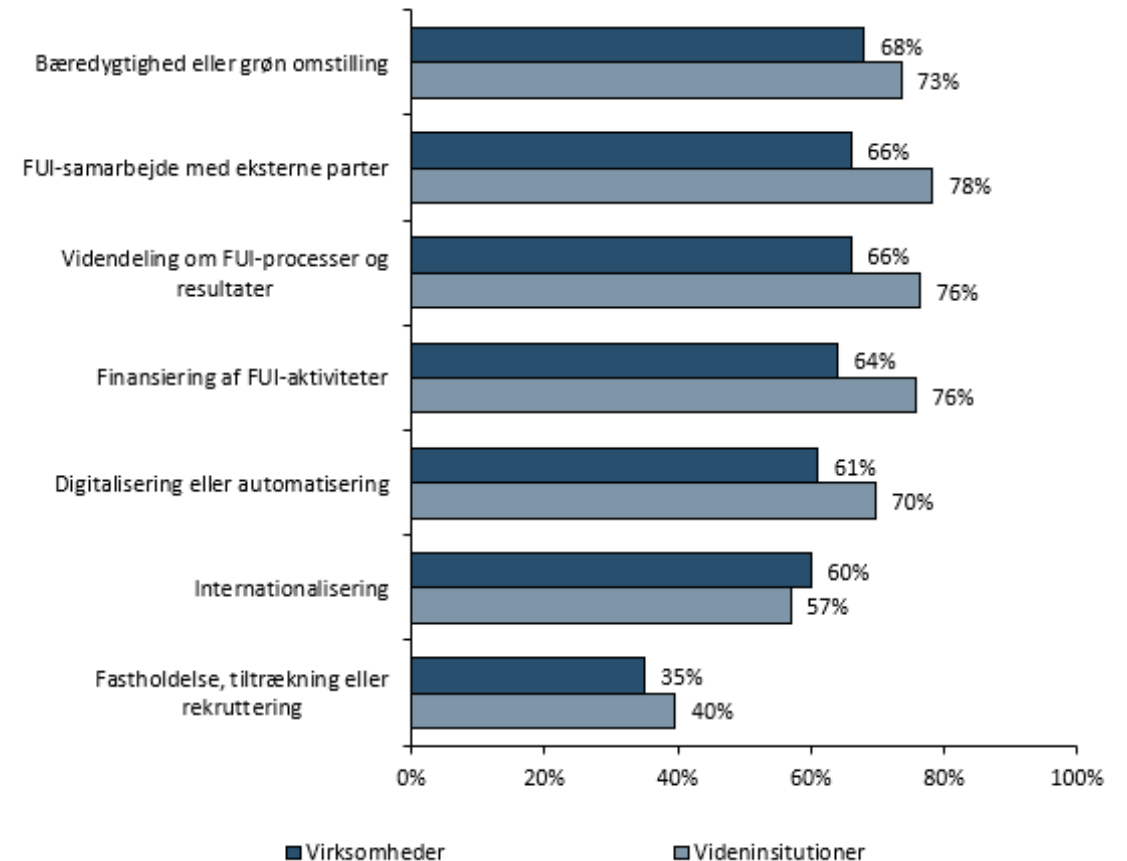
Der er et sammenfald med, hvad deltagerne vurderer, at de har fået størst udbytte af og de fokusområder, der efterspørges, de næste par år. Variationen på tværs af fokusområder er samtidig ikke særlig stor, hvorfor det må antages, at der blandt virksomheder og videninstitutionsdeltagere er en forventning om, at der fortsat sættes fokus på en række af de samme områder de næste par år.

- 68 pct. af virksomhederne og 73 pct. af videninstitutioner vurderer at bæredygtighed og grøn omstilling i høj eller nogen grad fortsat vil være relevant fokusområde fremadrettet
- 61 pct. af virksomhederne angiver at digitalisering eller automatisering i høj eller nogen grad skal være et fokusområde fremadrettet. Styrelserne anser digitalisering som en af de primære drivkræfter for virksomhedernes konkurrencedygtighed.
- Både videninstitutioner og virksomheder angiver fastholdelse, tiltrækning eller rekruttering som det mindst relevante fokusområde ud af de valgmuligheder de er blevet præsenteret for. Dette skal igen ses i lyset af, at dette ikke er en del af klyngernes nuværende kerneopgaver.

Samlet set indikerer resultaterne, at klyngernes tilbud og mix af aktiviteter overordnet er dækkende for deltageres nuværende efterspørgsel og behov fremadrettet.

Hvilke fokusområder skal klyngerne have de næste par år

Fordeling "I høj eller nogen grad" (%)

Om analysen

Foto: istock.com/VioletaStoimenova

Survey-undersøgelsen blev gennemført medio 2022 blandt hhv. virksomheder og videninstitutioner, der har deltaget i klyngeaktiviteter i 2021 eller første halvår af 2022. Samtidig er undersøgelsen afgrænset til de dedikerede deltagere for at understøtte at undersøgelsen opfattes som relevant for respondenterne og for at minimere den samlede evalueringsbyrde.

Undersøgelsen er således foretaget blandt deltagere i klyngeaktiviteter der enten har indgivet en skriftlig interessetilkendegivelse og/eller har deltaget i et samarbejdsprojekt, eller deltaget i minimum to klyngeaktiviteter i 2021 eller første halvår af 2022

Undersøgelsen er distribueret til 3126 unikke virksomheder og 1296 repræsentanter fra videninstitutioner. Deltagerne fra virksomheder er blevet anmodet at svare på vegne af den virksomhed de arbejder for, mens videninstitutionsdeltagere er blevet anmodet om at svare på vegne af det institut, forskningsmiljø eller lignende de er tilknyttet.

Der har været en svarprocent på 24 pct. komplette besvarelser og 6 pct. delvise besvarelser for både virksomheder og videninstitutioner. Besvarelserne er i helhed repræsentative på programniveau, bl.a. ift. branchefordeling, størrelsen på virksomheder, typen af aktiviteter som respondenterne har deltaget i mv. I nærværende undersøgelse er alle besvarelser medtaget, dvs. både hele og delvise besvarelse, eftersom der ikke er afdækket en systematisk bias i de deltagere, der falder fra undervejs i besvarelsen af spørgeskemaet.

Nærværende analyse er i udgangspunktet udarbejdet på baggrund af survey-resultaterne suppleret med data og oplysninger fra andre kilder, hvilket fremgår af kildehenvisninger. Det bemærkes at spørgsmål og svarkategorier er tilpasset for læsevenlighedens skyld i nærværende format. Se også bilag på ufm.dk med de samlede resultater inkl. fulde spørgsmål og svarkategorier, samt metodenotat for mere information om udarbejdelsen af undersøgelsen.

	Virksomheder	Videninstitutioner
Komplette besvarelser	756 (24 pct.)	310 (24 pct.)
Delvise besvarelser	181 (6 pct.)	78 (6 pct.)
Ikke besvaret	2189 (70 pct.)	911 (70 pct.)
Distribueret (total)	3126 (100 pct.)	1295 (100 pct.)

Rammer

- Med Lov om erhvervsfremme i 2018 fulgte politiske ambitioner og målsætninger om en sammenhængende og forenklet erhvervsfremmeindsats, hvor antallet af aktører og overlappende indsatser blev væsentligt reduceret og fokuseret.
- På klyngesiden var det hensigten, at de mere end 60 daværende klynger og netværk blev reduceret til 10-12 offentligt finansierede klyngeorganisationer inden for større styrkepositioner samt et mindre antal spirende områder, hvilket beror på hensigten om, at der kun kan gives offentlige midler til én klyngeorganisation inden for hvert udpeget erhvervs- og teknologiområde.
- Af Lov om erhvervsfremme fremgår det, at Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (DEB) udpeger de erhvervs- og teknologiområder inden for hvilke de nationale klyngeorganisationer udvælges. Det er herefter Uddannelses- og Forskningsministeren, der forestår selve udpegnen af klyngeorganisationerne.
- DEB og Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS) udmønter midler til de udpegede klyngeorganisationer gennem klyngeprogrammet Innovationskraft 2021-2024. I efteråret 2020 udpegede Uddannelses- og Forskningsministeren 14 landsdækkende klyngeorganisationer inden for de erhvervs- og teknologiområder, der fremgår af DEBs strategi *Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023* samt indenfor to yderligere områder: Forsvar, rum og sikkerhed samt Lydteknologi.
- Klyngerne er udpeget for en fireårig periode i årene 2021-2024. UFS og DEB finansierer gennem Innovationskraft 2021-2024 årligt hver ca. 80 mio. kr. til klyngerne. Det giver en samlet finansiering på i alt ca. 640 mio. kr.

Mål

- En klynge skal være én professionel og landsdækkende klyngeorganisation og skal arbejde på at få guldcertificering fra European Cluster Excellence Initiative (ECEI).
- Klyngernes kerneopgave skal være at styrke virksomhedernes- og særligt SMV`ernes produktivitet og konkurrenceevne gennem samarbejde om innovation og overførsel af viden mellem virksomheder og videninstitutioner samt øvrige relevante aktører på tværs af økosystemet.
- Klyngerne skal være neutrale samarbejdsplatforme, der favner og er tilgængelige for alle typer af relevante virksomheder og iværksættere i hele landet.
- Klyngerne skal være en privat, selvstændig juridisk enhed med eget CVR-nummer, der arbejder på et almennyttigt grundlag.
- Klyngernes bestyrelse skal være repræsenteret ved ledende erhvervsfolk, der er aktive i det private erhvervsliv og skal være repræsenteret ved videninstitutioner på øverste ledende niveau.